خراسان
WWW.KHORASANNEWS.COM
• چهارشنبه، ۲ آبان ۱۴۰۳
• شماره ۲۱۶۱۵
• ۱۹ ربیع الثانی ۱۴۴۶
• ۲۳ اکتبر ۲۰۲۴

افول جایگاه جهانی «فارسی»

واکاوی علل سقوط ۶ پله ای جایگاه زبان فارسی طی ۳ سال اخیر در گفت و گو با دکتر محمدحسن مقیسه، استاد زبان و ادب فارسی

الهه آرانیان
calture@khorasannews.com

تا همین سه چهار سال پیش، زبان فارسی در جایگاه ششم زبان‌های پرکاربرد در دنیای وب قرار داشت. حالا براساس آخرین آمار وب‌سایت معتبر «W3Techs» سهم زبان فارسی از کل محتواهای وب‌سایت‌ها در عرض سه سال، از جایگاه ششم به جایگاه دوازدهم رسیده‌است. به عبارتی زنگ خطر به‌صدا درآمده است و نهادهای مرتبط با زبان فارسی که به فرموده رهبر انقلاب یکی از ارکان هویت ملی است، باید به‌دنبال راه چاره باشند تا زبان فارسی به جایگاه گذشته خود برگردد. کارشناسان، عوامل مختلفی را از جمله تحریم‌ها و فیلترینگ در افول جایگاه زبان فارسی در دنیای وب موثر می‌دانند و معتقدند علاوه بر این‌ها، توجه نکردن به ظرفیت‌های زبان فارسی در خارج از کشور به‌ویژه کشورهای فارسی‌زبان از جمله تاجیکستان و افغانستان و نیز عدم برنامه‌ریزی لازم برای گسترش زبان فارسی در شبه قاره هند از دیگر عوامل پایین آمدنِ رتبه زبان فارسی در دنیای جهانی وب است. قهرمان سلیمانی، مدیر مرکز تحقیقاتِ زبان فارسی در هند به تازگی در گفت‌وگو با خبرگزاری تسنیم، از اعزام نشدن استادان زبان فارسی به هند گلایه کرده و گفته ۱۰ سال از اعزام آخرین استاد زبان فارسی به هند می‌گذرد. او گفته‌است: «ما در این سال‌ها در بوگوتا، پایتخت کلمبیا در آمریکای لاتین استاد زبان فارسی ایرانی داشته‌ایم، اما در هند نه. من نمی‌دانم دوستان وزارت علوم توانایی‌ها و امکانات خود را بر چه اساسی توزیع می‌کنند». درباره عوامل موثر بر جایگاه پایین زبان فارسی در شبکه جهانی اینترنت و نیز لزوم توجه به گسترش زبان فارسی در کشورهایی مانند هند و پاکستان با دکتر محمدحسن مقیسه، استاد زبان و ادبیات فارسی گفت‌وگو کرده‌ایم.

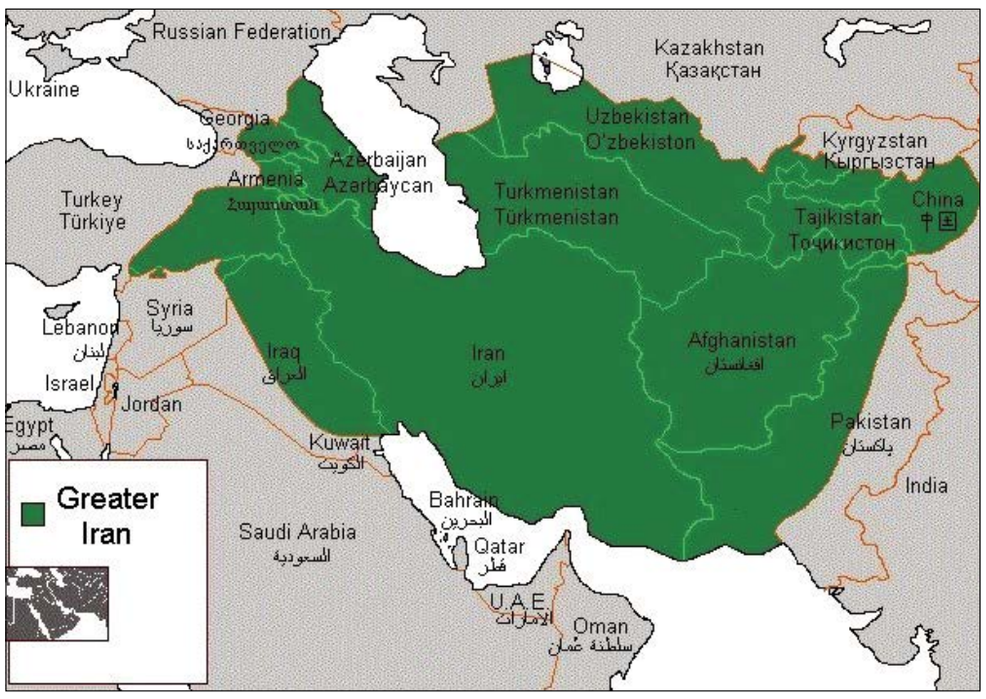

نقشه بالا پراکندگی زبان فارسی در قرن‌های هشتم و نهم را نشان می‌دهد؛ پیش از آنکه زبان فارسی، به هند نیز راه یابد

فعالیت‌های جزیره‌ای نهادهای مرتبط با زبان فارسی

دکتر محمدحسن مقیسه در آغاز صحبتش به بودجه و اعتبار خوب و کافی نهادهای مسئول و متولی زبان فارسی در داخل و خارج از کشور اشاره می‌کند و می‌گوید: «اگر جایگاه زبان فارسی در دنیای وب پایین‌تر آمده، جای تعجب نیست. باتوجه به اطلاعاتی که من دارم، نهادها و ارگان‌های مسئول در زمینه زبان و ادبیات فارسی در کشور ما با وجود بودجه و اعتبارات خوب، در هماهنگی و هم‌افزایی با هم چه در خارج از کشور و چه در داخل مشکل دارند و در بعضی جاها حتی تعارض منافع و تک‌روی‌ها و کارهای تکراری باعث شده کارایی لازم را نداشته باشند». این استاد دانشگاه، فعالیت مراکزی مانند بنیاد سعدی و سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی در حوزه گسترش زبان فارسی در خارج از مرزها را جزیره‌ای توصیف می‌کند و می‌گوید: «در خارج از کشور، هم بنیاد سعدی که مراکز تحقیقاتی از جمله در هند دارد و هم سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی و هم بخش مربوط به اعزام استادان فارسی زبان به خارج از کشور که در دانشگاه‌های ما فعال هستند، دارند کار می‌کنند. باید پرسید بعد از حدود ۴۰ سال کارایی آن‌ها در خارج از کشور چه بوده؟ جز این که روز به روز استادان ما کرسی‌های زبان فارسی را از دست می‌دهند و تعداد دانشجویان زبان فارسی کم می‌شود؟ در حالی که زبان‌هایی مثل ترکی، عربی، اردو، کره‌ای، اسپانیایی و ... در این چهار دهه از زبان فارسی پیشی گرفته‌اند».

نهادها و ارگان‌های مسئول در زمینه زبان و ادبیات فارسی در کشور ما با وجود بودجه و اعتبارات خوب، در هماهنگی و هم‌افزایی با هم چه در خارج از کشور و چه در داخل مشکل دارند

کاهش قابل‌توجه اعزام استادان به کشورهای پرظرفیت

دکتر مقیسه در ادامه از ظرفیت قابل‌توجه کشورهای هند، پاکستان و بنگلادش برای ارتقای زبان فارسی یاد می‌کند و می‌گوید: «هندیکی از بهترین مکان‌های جغرافیایی برای ارتقای زبان فارسی است؛ با سابقه‌ای ۸۰۰ ساله و با بیش از هزاران نسخه خطی زبان فارسی در مخازن کتابخانه‌های دولتی و شخصی در هند، پاکستان و بنگلادش. متاسفانه اعزام استادان به خارج از کشور بسیار محدود و دعوت از دانشجویان خارجی فارسی‌زبان که در کشورهای شبه قاره، چین، کره، اندونزی و مالزی درس می‌خوانند، کم شده‌است. این افراد یکی دو ماه در سال باید به ایران بیایند و ظرفیت تحقیقاتی ما را ببینند و در دانشگاه‌ها باشند. همین‌ها در آموزش زبان فارسی در خارج از کشور تاثیر می‌گذارند».

نقش مهم فرهنگستان زبان و صداوسیما

این استاد زبان و ادبیات فارسی، بی‌برنامگی را یکی از عوامل اصلی پایین آمدن رتبه زبان فارسی در سطح جهانی می‌داند و معتقد است: «اگر چه نمی‌توان تاثیر فیلترینگ را انکار کرد، اما این تنها یک سوی ماجراست. سوی دیگر این است که ما برنامه نداریم. بی‌برنامگی ما عامل مهم‌تری است. انتظار ما این بود که فرهنگستان زبان و ادب فارسی و وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی به طور منسجم برنامه مشخصی داشته باشند. آن‌ها در یک بازه زمانی با برنامه بلندمدت دو تا پنج ساله می‌توانند این جایگاه را ارتقا ببخشند. در کنار این‌ها، فعالیت‌های صداوسیما نیز بسیار موثر است».

ناگهان شعر

حافظ شیرازی

مطرب عشق عجب ساز و نوایی دارد
نقش هر نغمه که زد راه به جایی دارد
عالَم از ناله عُشّاق مبادا خالی
که خوش آهنگ و فرح‌بخش هوایی دارد
پیر دُردی کَش ما گرچه ندارد زر و زور
خوش عطابخش و خطاپوش خدایی دارد
محترم دار دلم کاین مگسِ قندپَرست
تا هواخواهِ تو شد فرّ هُمایی دارد
از عدالت نَبُوَد دور گَرَش پُرسد حال
پادشاهی که به همسایه گدایی دارد
اشکِ خونین بنمودم به طبیبان گفتند
درد عشق است و جگرسوز دوایی دارد
ستم از غمزه میاموز که در مذهب عشق
هر عمل اجری و هر کرده جزایی دارد
خسروا حافظ درگاه‌نشین فاتحه خواند
وز زبان تو تمنای دعایی دارد

حسام الدین سراج مطرح کرد

جای خالی موسیقی اصیل در مراکز خرید

آهنگ‌ساز و خواننده موسیقی سنتی با اشاره به وضعیت این گونه موسیقی گفت: به موسیقی ایرانی ظلم می‌شود، برخی تاجران کنسرت‌های گونه‌های خاص موسیقی را برگزار می‌کنند، لازم است بودجه‌ای صرف موسیقی ایرانی شود و فرهنگ خودمان را حفظ کنیم.

به گزارش ایرنا، حسام‌الدین سراج در یک نشست تخصصی، با اشاره به انتشار موسیقی‌های خاص (بیس دار) در بعضی از مراکز خرید گفت: فروشنده با انتشار این گونه موسیقی می‌خواهد روی ذهن و خرد خریدار تاثیر بگذارد و کالاهایش را به فروش برساند؛ اما من اکثر اوقات به دلیل این که صدای این موسیقی در مراکز خرید بالاست، از این مراکز خارج می‌شوم یا از فروشنده درخواست می‌کنم که صدای موسیقی را کم یا قطع کند، این‌ها نوعی آلودگی‌های صوتی هستند که ما را از حافظه موسیقایی خودمان دور می‌کنند.

این آهنگ‌ساز با اشاره به وضعیت موسیقی ایرانی اظهار کرد: پیشنهاد می‌کنم سالن‌هایی برای اجرای این گونه موسیقی ایجاد شود، به موسیقی ایرانی ظلم می‌شود، نمی‌دانم شهرداری چقدر در این موضوع دخیل است؛ سال گذشته، از ۴۵ کنسرت، هنرمندان ۶ کنسرت را که ما خودمان نیز هنرمند موسیقی هستیم، می‌شناختیم و هنرمندان ۳۹ کنسرت را نمی‌شناختیم. یعنی تاجری، مبلغی را از این هنرمندان دریافت کرده تا برای آنان کنسرت برگزار کند، در این شرایط مردم چه گناهی دارند؟ آیا در کشور ما هنرمند قابلی نبود که باید ۳۹ کنسرت از هنرمندانی برگزار شود که شناخته شده نیستند، لازم است بودجه‌ای صرف موسیقی ایرانی شود و فرهنگ خودمان را حفظ کنیم، در غیر این صورت آیا موسیقی باید با همین روند تجاری فعالیت کند و مردم سرگرم شوند؟

وی گفت: ما در این سال‌ها کنسرتی برای هنرمندان موسیقی ایرانی همچون حسین علیزاده و کیهان کلهر برگزار نکردیم، همچنین برای بسیاری از بزرگان موسیقی هیچ برنامه‌ای نداشتیم، این شرایط گویا صرفا یک تجارت است که ظاهرا فردی با شهرداری مذاکره می‌کند که می‌خواهد کنسرت‌هایی را برگزار کند و تبلیغاتی را در این زمینه انجام دهد، شهرداری وظیفه فرهنگی هم دارد، این که به هر فردی اجازه بدهد که بیاید تهیه کننده شود، کار خوبی نیست.

سراج درباره طراحی سالن خاص برای موسیقی ایرانی بیان کرد: طراحی سالن برای موسیقی ایرانی، کلاسیک و پاپ تفاوتی ندارد، مسئله آکوستیک باید رعایت شود و برگشت صدا وجود نداشته باشد، فرم چینش صندلی‌ها که تماشاچی بتواند تمام نوازندگان روی صحنه را ببیند، نیز باید مدنظر قرار بگیرد. در حال حاضر یک سالن به نام تالار وحدت در ایران داریم که به عنوان میراث ملی خودمان می‌شناسیم و در دنیا به عنوان یک تالار متوسط موسیقی شناخته می‌شود.

شاعری از سرزمین رودهای زلال

نشست نقد و بررسی آثار شاه‌منصور شاه‌میرزا، شاعر، نویسنده و محقق تاجیک برگزارشد

محمد بهبودی نیا- نشست نقد و بررسی آثار شاه‌منصور شاه‌میرزا، نویسنده و محقق تاجیک، در عمارت بلخ تهران با حضور جمعی از نویسندگان ایران، تاجیکستان و افغانستان برگزار شد.

به گزارش خراسان، نشست نقد و بررسی آثار شاه‌منصور شاه‌میرزا، نویسنده و محقق تاجیک به همت موسسه فرهنگی اکوبرگزار شد. شاه‌منصور شاه‌میرزا (خواجه‌آف)، متولد ۷ مه سال ۱۹۷۱ (۱۷ اردیبهشت سال ۱۳۵۰ هجری خورشیدی) است که بیشتر به عنوان نویسنده داستان‌های کوتاه شهرت دارد. تا امروز شماری از منتقدان تاجیکستان، ایران و افغانستان از جمله استاد محمود دولت‌آبادی، دکتر ابراهیم خدایار، سلیم ایوب‌زاد، فردوس اعظم، دکتر ثریا حسن سلطان، اعظم خجسته و دیگران به آثار او نقدهایی نوشته و ویژگی داستان‌های او را بررسی کرده‌اند. او همچنین تا امروز آثار فراوانی را از فارسی به سیریلیک و همچنین از سیریلیک به فارسی ترجمه کرده‌است.

تبلور شخصیت نویسنده در آثارش

داوود قنبری، نویسنده و نمایشنامه‌نویس ایرانی، در این نشست به بررسی آثار شاه‌منصور پرداخت و گفت: «کتاب «باغ شفتالو» که چند سال پیش خواندم، مرا به شدت تحت تأثیر قرار داد. آنچه در آثار شاه‌منصور می‌خوانیم، در حقیقت تبلور شخصیت خود اوست. این ویژگی در بسیاری از نویسندگان دیده نمی‌شود، اما شاه‌منصور توانسته است به شکلی زیبا و پخته از تجربیات شخصی خود بهره ببرد و آن‌ها را به اثری خواندنی تبدیل کند.»

او همچنین به بومی‌گرایی عمیق شاه‌منصور اشاره کرد و افزود: «با خواندن آثار او، حال و فضای اصیل تاجیکستان را به خوبی احساس می‌کنیم. او توانسته فرهنگ، اندیشه و رنج‌های مردم تاجیکستان را به زیبایی هر چه تمام‌تر روایت کند.»

دایره واژگان وسیع و پیوند با طبیعت

قنبری در ادامه به دایره واژگان گسترده این نویسنده و شاعر فارسی‌زبان اشاره کرد و گفت: «این نویسنده تاجیک از دایره واژگانی بی‌نظیری برخوردار است که آن‌ها را با ظرافت و دقت در آثارش به کار می‌برد. او مخاطب را با حجم زیادی از واژگان بمباران نمی‌کند، بلکه بجا و به اندازه از کلمات استفاده می‌کند که همین تکنیک باعث غنای آثارش می‌شود.»

داوود قنبری همچنین به نگاه منتقدانه شاه‌منصور به مدرنیته و دوری انسان از طبیعت اشاره کرد و گفت: «شاه‌منصور در آثارش به نقد مدرنیته می‌پردازد که چگونه ما را از محیط زیست، طبیعت و حتی از خودمان دور کرده‌است. این نگاه منتقدانه در کنار مهربانی ذاتی نویسنده، آثار او را به نمونه‌هایی خاص و ماندگار تبدیل کرده‌است.»

روایت هوشمندانه و تأثیرگذار

قنبری با اشاره به هوش بالای شاه‌منصور در روایتگری گفت: «او در آثارش هرگز نمی‌خواهد خود را به عنوان فردی دانا و برتر از مخاطب معرفی کند. او فقط آنچه را می‌بیند با دقت و موشکافی به مخاطب عرضه می‌کند. داستان‌های او با ظرافت و دقت روایت می‌شوند و پس از پایان داستان، تأثیر آن در ذهن مخاطب باقی می‌ماند.»

قنبری همچنین آثار شاه‌منصور را با فیلم‌های کارگردانان بزرگی چون کیارستمی، پاراجانف و تارکوفسکی مقایسه کرد و گفت: «در آثار او همیشه دوربینی خیالی وجود دارد که در طبیعت و زندگی حرکت می‌کند و متن را با ظرافت به تصویر می‌کشد.»

معجزه زبان فارسی در تاجیکستان

در بخش دیگری از این نشست، حسن قریبی، شاعر و محقق ایرانی، به تشریح تاریخچه زبان فارسی در تاجیکستان پرداخت. او گفت: «پس از انقلاب ۱۹۱۷ روس‌ها تلاش کردند تا زبان فارسی را در تاجیکستان از میان بردارند؛ اما مردم تاجیک آگاهانه زبان خود را حفظ کردند و در مقابل هجمه‌ها ایستادند.»

قریبی همچنین به تلاش‌های ادیبان تاجیک مانند استاد محمدجان شکوری بخارایی اشاره کرد و افزود: «بسیاری از نویسندگان و شاعران تاجیک، از جمله شاه‌منصور، ادامه‌دهندگان این نهضت فرهنگی هستند. او نیز همچون استادان پیشین، برای حفظ و گسترش زبان فارسی تلاش‌های بسیاری کرده و در زمینه‌های مختلف ادبی، از جمله شعر، داستان و ترجمه، فعالیت‌های چشمگیری داشته‌است.»

قریبی در ادامه به معجزه بقای زبان فارسی در تاجیکستان اشاره کرد و گفت: «با وجود تلاش‌های فراوان قدرت‌های بزرگ برای از بین بردن زبان فارسی، این زبان همچنان زنده مانده و در تاجیکستان به حیات خود ادامه داده‌است. شاه‌منصور یکی از شاعران و نویسندگانی است که توانسته است با قلم خود به این میراث گرانبها جان دوباره ببخشد. او غزل‌های شسته و روانی دارد که نشان‌دهنده تسلط او بر زبان فارسی است.»

در پایان این نشست، مهتاب ساحل، کارشناس افغانستان در موسسه فرهنگی اکو، به همراه زهرا زاهدی و علی حسین طنین به شعرخوانی پرداختند.

برخی آثار

از جمله آثار شاه‌منصور شاه‌میرزا می‌توان به آثاری از جمله سُرمه دل و هزار قندیل (در زمینه مردم‌شناسی)، مادرنامه (گلچین درخشان‌ترین چکامه‌های فارسی در ستایش مادر)، دولت بی‌زوال (در مورد زندگی و فعالیت رمضان میرزایف، سفیر جمهوری تاجیکستان در تهران)، باغ شفتالو، مجموعه داستان، می‌خواستم پرنده شوم، مجموعه غزل، دینم عشق است (مجموعه شعر)، نغمه‌های تاجیکی (دفتر غزل)، سیب سبز بهشت (داستان کوتاه)، پرچم سفید (داستان کوتاه) و... اشاره کرد.

غلط ننویسیم

لزوماً باید

«باید» یعنی «بایسته است، لازم است، ضروری است». بنابراین با ذکر آن نیازی به آوردن «لزوماً» نیست:

نمونه غیرمعیار: لزوماً باید کارهایت را به موقع انجام دهی.

نمونه معیار: باید کارهایت را به موقع انجام دهی.

برگرفته از کتاب «فرهنگ درست نویسی سخن»، تألیف استاد حسن انوری

بدینوسیله به:
تکتم عظیمی نام پدر: علی اکبر تاریخ تولد: ۱۳۶۴/۱۰/۱۸ شماره ملی: ۰۹۴۵۰۷۳۵۵۰ ابلاغ می گردد: درخصوص پرونده اجرایی کلاسه ۹۸۰۱۴۴۰ برابر صورتجلسه ۱۴۰۳/۰۲/۲۵ - ۱۴۰۳۰۵۰۰۶۰۹۲۰۰۸۸۳۹ هیات کارشناسی رسمی دادگستری ششدانگ پلاک ثبتی شماره ۵۳۹ فرعی از ۶۰ اصلی بخش ۹ به مبلغ ۱۸,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال ارزیابی گردید.
م الف ۳۷۵۳
رئیس شعبه دوم اداره اجرای اسناد رسمی مشهد- عباس عابد
۹۱۶۵۱

سازمان ثبت اسناد و املاک کشور- ادار و کل ثبت اسنادو املاک خراسان رضوی
آگهی فقدان سند مالکیت
آقای سید حیدر کلالی با ارائه دو برگ استشهادیه گواهی شده و تقاضای کتبی جهت دریافت سند مالکیت المثنی نوبت اول به این اداره مراجعه و مدعی است سند مالکیت ۲۵۰ سهم مشاع از ۷۲۳۶۲۷۴ سهم ششدانگ پلاک ۰ فرعی از ۲۲۹ اصلی بخش ۷ چناران به علت سهل انگاری مفقود گردیده است و برابر سیستم جامع املاک تمامت مورد نظر ذیل ثبت شماره ۹۷۷۵۳ صفحه ۲۷۷ دفتر ۶۹۴ بنام سید حیدر کلالی ثبت و سند مالکیت به شماره سریال ۳۴۲۸۲۸ صادر گردیده است سامانه جامع املاک بیش از این حکایتی ندارد به استناد ماده ۱۲۰ آیین نامه قانون ثبت املاک متذکر می گردد هرکس نسبت به ملک مورد آگهی معامله ای انجام داده یا مدعی وجود سند مالکیت نزد خود میباشد باید ظرف مدت ۱۰ روز پس از انتشار آگهی به این اداره مراجعه و اعتراض خود را ضمن ارائه اصل سند مالکیت یا سند معامله تنظیم شده تسلیم نماید در غیر اینصورت پس از انقضای مهلت مقرر و عدم ارسال اعتراض سند مالکیت المثنی طبق مقررات صادر و به متقاضی تحویل خواهد شد.
از طرف رییس ثبت اسناد و املاک چناران
۹۱۶۴۷